

6. DIUNVUANGANA DIJA LAME HANKATSHI HA BA MISHESHA NE BIBAMBALU BIA MBULA-MATADI BIA BANTU HANKAYABO

1. Dineneka dia bulongolodi dituadjijile kudi tshibambalu tshia hamutu tshinyikila mianda ya munda mua ditunga, balonde.

2. Biuma, bintu ne bibambalu bia mudimu wa ba mishesha.

Badi ne tshia kufila biuma bikumbane bwa kuenza mudiniu wa ba mishesha ne bintu bionso bidi bikengedibua bwa ba mishesha benza mudimu nuimpe bu mudibi mu matunga ma kuabo.

Kudi tshibambalu tshifundi tshikulu tshia dikubibua ne hashishe balambodi bonso ba mianda ya tshididi mu bimenga etu onso ne mu misoko bionso idi ne budishi kaminyi.

Bâ mishesha betu bikala bapetangana mu diunvuangana ne basalayi betu ne bantangidi ba malu a bilumbu mudijadika dia malu malondanga ne adibo ne tshia kutangila ne kulonda hohamue kumusangu onso.

7. DIUNVUANGANA DILELELA NE DIA KUKUBANGANA BENA NTANDA

Kujadika mushindu wa kukontonona bua kufila budishikaminyi ne ngikadilu miumpe wa mudimu.

- Kukolesha dihetangana dilelela hankatshi ha ba mishesha ne bisumba bishilangane bia buena ntanda.

- Kufila kudi kamona kamba ne bisumbu bia buena ntanda budishikaminyi bua kukeba ngumu kudi ba mishesha ha kumusha malu masokome adi atangila mudimu wabo.

- Kujadika mushindu wa kulondesha dienza dia mianda ei yonso idi itangila bulongolodi bupia-bupia bua mudimu wa ba mpulushi.

IV MEYI A KUSHIKIDILU

Bâ mpulushi betu ba mpindieu bikale bitabuyibue ne banangibue kudi bena ditunga, kabikadi bena tshikisu. Bikala biabo anu ku mudimu wa ditunga kabayi ku mudimu wa muntu anyi wa tshisamba. Banemeka bantu ne bintu biabo, banemeka mikenji ya ditunga bakudimune mi tshima yabo mene mene bua mudimu wa ba mpulushi.

Bena ditunga badi badifila bua kuambuluisha balombodi ba ditunga ne ba ba mpulushi bua malu â onso akumbane mu bulongolodi ebupia-bupia.

MUNTU WA KUEIKILA

Muleeji wa mpala Sud:

Joe Sanduku, jossand2002@yahoo.com

Muleeji wa mpala Est:

Loochi Kizungu, kloochi@yahoo.fr

Muleeji wa mpala Kinshasa:

Pasteur Madifuta, madifuta@yahoo.fr

Mufundi:

Naupess Kibiswa, naupesskib@yahoo.fr

Tshikena kumona tshimuangalaja kudi Chaine de Solidarité Agissante (Réseau des Commissions Justice et Paix des Confessions religieuses) ne diambuluisha dia DFID ne Idasa.

BENA NTANDA BA MU CONGO WA MUNGALATA

NSUIKAKANU WA BUWETU DI NE BUKOLE (CSA)

MUENENU WA BUENA DITUNGA HA BULONGOLODI BUPIA BUPIA BUA BA PULUSHI BETU

Dijadika Dia Dishintulaka Dilela Dia Ba
Mishesha Ba Ditunga Dietu

I MBANGILU

DITUNGA DIETU DIA CONGO wa mungalata, nduimukile mu ndululu ya bungi, bua bualu ebu, didi disua kutua nkanana, kuibaka ditunga didi dinemeka mikenji.

Bena ntanda edi bonso buabo katshia ku buhika to ne lelu badi ne lutatu lua bungi, lutatu ludi lufumina nangananga kudi basalayi kudi mishesha ne kudi bena mudimu ba Mbula Matadi.

Ki kai, diunvuangana hankatshi ha ba mishesha ba ditunga ne bena ditunga kaditu dianji kuikala dimpe.

Pa nanku, dijinga dilelela ne dia lukasa didi dia kupingaja nsombelu muimpe hankatshi ha ba mishesha ba ditunga ne bena ntanda mene.

Bwa hamuanda eu bena tshididi ba ditunga dietu bakuelangana menji a njila mukuabo wa kulongolola nende mudimu wa mishesha mu ditunga dietu. Lungenyi elu luakasankisha bena ditunga ne bakaleja banene ba ditunga njila eu mupia-mupia wa bulongolola bua bena mudimu wa ba mishesha, bulongolodi bua kitabujabo kudi nsangilu munene wa ditunga wakenzeka mu ngondo muinayi wa 19-22/11/ 2007 ha malu a bampulushi.

Pananku « Nsuikakana wa buwetu budi ne bukole » (CSA) mu kakanda aka bakusanka bua kufikisha kudi bonso bulongolodi ebu bupia-bupia bua mudimu wa ba mishesha.

II NTUDIJILU NE KULONDANJANA KWA BULONGOLODI BUA MUDIMU WA BA MISHESHA

Lungenyi lua kulongolola mudimu wa ba mishesha ba ditunga luakamanyikibua bua musangu wa ku mpala mu mukanda wa muenyipala muinyikila wa tshibambilu dinyikila malu à munda mua ditunga, mufunda mu matuku 14 a ngondo wa dikumi ne umue 2005, Mukanda eu wa kaja dika tshikondo atshi tshisumbu tshivua mua kuela menji ha bulongolodi bupia-bupia bua mudimu wa ba mishesha ba ditunga ; bakokeshi ba ditunga bakuhesha tshisumbu etshi midimu ei :

- Kutangila diambedi bulongolodi budiku mpendieu bua mudimu wa ba mishesha.
- Kuleja ngenyi ha tshidi ne tshia kuikala mudimu eu mu matuku alualua bilondeshile mikenji mipia-mipia ya ditunga.
- Kuenza mikenji idi itangila bulongolodi ebu bupia-bupia.

Tshisumbu etshi tshia kuenzela Muenyipala mulubu bua kufikisha kudi bena tshididi kumpala kua kuleja ba tshihuita munua nfuanka. Bena ntanda bakufika biabo kudiela menji ha bulongolodi ebu bupia-bupia ne diambuluisha dia luvuanganu ne batoke ba Angeletele (DFID) bilondeshile tulasa tua mungalata mu bukwa mufika (IDASA) ne bakufila lungenyi ha dijadi ka malu manene a muenenu mupia-mupia wa mudimu wa ba mishesha ba ditunga.

III MALU MANENE A MUENENU MUPIA-MUPIA WA MUDIMU WA BA MISHESHA

1. MUENENU MUPIA-MUPIA

Bâ mishesha bampindieu bikala bena ditunga ne bamue, kabayi babuelakana mu mianda ya tshididi, bamanyi bajalame ba mudimu ne bikale ku mudimu wa ditunga ne bawenza mu bulelela, mu dinemeka dia mikenji ne mu diunvuangana ne bana ba mu ditunga.

2. MIDIMU IIBO NE BUA KUENZA

Badi ne tshia kutamba kukolesha ne kuyisha malu a bukelenge bua mungalata bukelenge bua mikenji, ditshina dia buikadi bua muntu, dinemeka dia dishilangana hankatshi ha balume ne bakaji dikuba bana ne bakaji, ditangila ne disu dikole dia bana badi banyanguke ne ditangila dihiadihia dia bintu bidi bikuatangana ne ditangila dijalame dia bintu ne bimenga

3. NGENYI MIPIA-MIPIA

- Dikolesha dia budikadidi bua ba mishesha betu ne didibala diabo ne badiku bua ditunga

- Dihanga kubuelakana mumalu a tshididi ne dinemeka dia bu muntu bua bantu ne budishikaminyi buabo.

- Kumusha mubulongolodiebu bupia bupia lungenyi lua busalayi mu mitu ya ba mishesha,

- Kushiha mikenji yonso idi itangila busalayi ne bulongodi ebu mu dibangata ku mudimu, mu difila dia mpete ne mianzu, mudimu wa ba mishesha udi ne tshiakuikala umue, kunyenga bukole kudi bibambalu bikuabo bidi bienza midimu ya ba mishesha bu : mishesha ya ku tubadi, tshibambalu tshikulu tshia ditunga bua ba mishesha mu diunvuangana ne Mishesha ya ku mikalu mu tshibambalu tshia dibuela ne dihatuka, Mishesha ya bihala bia ndeka, Mishesha ya maswa a mayi.

4. BULOMBODI BUA PA BUABO

Kuteta kwa tshisumbu tshikulu tshia midimu ya ba Mishesha ne tshibambulu tshia ba tupita, tshibambalu tshia balombodi bakulu bua kushemeja bobumwe bua ba mishesha.

5. BU MISHESHA, BINTU NE BIUMA BIA MUDIMU (RESSOURCES)

5.1 MUSHINDU WA MUNTU UDIBO BANGATA KU BU MISHESHA.

Bajadike malu à bwa muntu kubuela mu mudimu :

- Bungi bua bidimu.

- Tulasa tudiye mua kuikala mu longe

- Bu muntu buandi.